

<http://www.diva-portal.org>

This is the published version of a chapter published in *Snabbtänkt: reflektioner från valet 2018 av ledande forskare*.

Citation for the original published chapter:

Bergman, T., Hellström, J., Sandström, C. (2018)

Regeringsbildningen efter riksdagsvalet 2018

In: Lars Nord, Marie Grusell, Niklas Bolin & Kajsa Falasca (ed.), *Snabbtänkt: reflektioner från valet 2018 av ledande forskare* (pp. 21-22). Sundsvall: DEMICOM,

Mittuniversitetet

DEMICOM-rapport

N.B. When citing this work, cite the original published chapter.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-153291>

Regeringsbildningen efter riksdagsvalet 2018

Efter valet 2010 och 2014 lyckades varken de rödgröna partierna eller allianspartierna uppnå egen majoritet i riksdagen. Opinionsundersökningarna har även fortsättningsvis indikerat att inte heller riksdagsvalet 2018 skulle resultera i någon klar vinnare. Det har som vanligt aktualiserat frågan om vem som vill regera med vem? Till skillnad från tidigare valår, har emellertid den starka låsningen vid två traditionella block luckrats upp och nya obeprövade regeringskonstellationer och inte minst blocköverskridande samarbeten diskuterats öppet. Två intressanta frågor att studera är därför vilka förutsättningar det finns för nya koalitioner på basis av partiernas valmanifest, samt vilka regeringssamarbeten ledande politiska företrädare föreslagit i media under månaderna före riksdagsvalet?

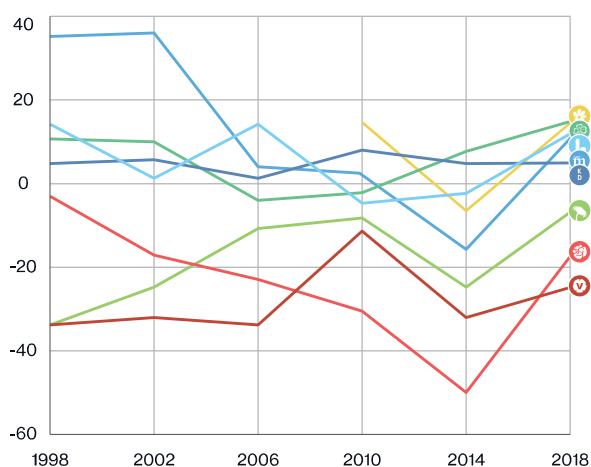
Under våren och sommarens valkampanj har klassiska frågor som ekonomi och välfärd debatterats intensivt, men även klimatet och ”nyare” konfliktfrågor som migration och integration har fått stort utrymme. Genom att analysera hur partierna i de egna valmanifesten profilerat sig över tid längs den traditionella höger-vänsterskalan (figur 1) kan man se att partierna över tid förflyttat sig mellan olika positioner på skalan. Sett över en längre tidsperiod är partiernas inbördes positioner emellertid anmärkningsvärt stabila. En större förflyttning kan dock noteras efter Moderaternas valförlust 2002. Under Fredrik Reinfeldts ledning skapades de Nya moderaterna och partiet gjorde en kraftig vänstergång inför valet 2006 i sin framställning av sin politik i valmanifestet. Partiet är dock numera tillbaka i en mer traditionell högerposition. Sverigedemokraternas (SD) inträde i riksdagen från 2010 har också förändrat det partipolitiska landskapet, då fler riksdagspartier och inte minst flera jämnstora partier förändrar relationerna mellan partierna och blocken.

Som framgår av figur 1 samlas riksdagspartierna fortfarande i ett tydligt vänster- respektive högerblock, men det ideologiska avståndet mellan de två politiska blocken har minskat över tid. Utöver detta har Sverigedemokraterna allt mer kommit att präglade det politiska landskapet och under perioden 2010-2018 närmast utgjort ett tredje politiskt block i svensk politik. Vilka tänkbara utfall öppnar detta upp för i termer av (potentiella) regeringskoalitioner efter 2018 års riksdagsval? Det finns åtminstone tre tänkbara scenarier.

För det första är det möjligt att blockpolitiken fortsätter på samma sätt som tidigare. Givet att partierna inom respektive block befinner sig relativt nära varandra torde det finnas goda chanser att även fortsättningsvis komma överens om gemensamma ståndpunkter inom de två traditionella blocken. Med SD:s starka parlamentariska ställning kvarstår dock problemet för respektive block att uppnå majoritet.

Ett andra scenario, vilket hitintills varit närmast otänkbart, är att barriären gentemot Sverigedemokraterna bryts. Även om partier som liknar SD har utgjort en del av regeringsunderlaget i många andra länder, är avståndet mellan de andra

Figur 1. Partiernas vänster-höger positioner i valmanifesten, 1998–2018

Kommentar: Värdena i figuren visar skillnaden mellan andelen generella vänster- respektive högeruttalanden i partiernas valmanifest. Den generella vänster-höggerskalan inkluderar både ekonomiska och fördelningspolitiska frågor, men även icke-ekonomiska frågor som t.ex. försvar, miljö, multikulturalism o.s.v. Kodningen av valmanifesten görs med utgångspunkt från i förväg fastställda kategorier vilka markeras i en text och sedan kategoriserats för att utgöra en grund för jämförelse, inklusive förändringar över tid. Metoden som vi använt är väl beprövad och används inom ramen för ”The Manifesto Project” och innefattar analyser av valmanifest i de flesta demokratier (<https://manifestoproject.wzb.eu/>). För M baserar sig siffrorna för de tre valen 2006-2014 på Alliansens gemensamma valmanifest då M inte presenterade något eget manifest. Då KD inte presenterade något valmanifest i egentlig mening inför valet 2018 redovisas värdet för 2014 års valmanifest i figuren

riksdagspartierna och SD fortfarande relativt stort när det gäller SD:s kärnfrågor – immigration och integration. Skillnaderna inom dessa politikområden har dock blivit mindre under valrörelsen då flera partier signalerat för en hårdare migration- och integrationspolitik. Men så länge som SD betraktas som ett ”paria-parti” av de andra riksdagspartierna – ett parti som inget annat parti vill ha något formellt samarbete med – är dock regeringsmakten utom räckhåll.

Ett tredje scenario är en uppluckring av blockpolitiken. Hur partierna positionerar sig i relation till varandra (figur 1) skapar uppenbara möjligheter till det. Det finns ett avstånd mellan blocken, men det är knappast av sådan art att det inte går att överbrygga.

Vad säger då de politiska parterna om regeringsalternativen före valet? Tabell 1 redovisar vilka olika typer av regeringar som

ledande politiska företrädare vill se efter riksdagsvalet. I sammanställningen ingår uttalanden av partiledare, parti-sekreterare och gruppledare i riksdagen i tidningar, tv och radio två månader före valet. Av de tänkbara regeringsalternativ som föreslås framstår ingen av de tre ovannämnda scenarierna som helt otänkbara, men det är även tydligt att förutsättningarna för en minoritetsregering som inkluderar både S och M, eller en majoritetsregering som även inkluderar ytterligare partier, är ytterst begränsade eftersom både Ulf Kristersson och Stefan Löfven avfärdat denna möjlighet under våren.

Tre viktiga faktorer kommer att vara av stor betydelse i höstens regeringsbildning:

Kommer partierna att rösta enligt spelreglerna som uttrycktes i den (ö)kända Decemberöverenskommelsen?

I sådana fall kommer regeringen att bildas utifrån det största politiska blocket, liksom efter riksdagsvalet 2014.

Kommer allianspartierna att stödja sig på Sverigedemokraterna vid regeringsbildningen?

Det som talar emot detta är att åtminstone två av allianspartierna inte vill se en alliansregering som bildas utifrån (ett passivt) stöd från Sverigedemokraterna.

Kan partierna tänka sig en blocköverskridande regering?

Vi påstår att förutsättningarna för en sådant scenario är större än på länge. Inte minst då Vänsterpartiet antagligen inte kommer att blockera eller hindra en sådan regering från att bildas, med förbehållet att Sverigedemokraterna inte ingår i regeringsunderlaget. En minoritetsregering skulle i det läget kunna bestå av till exempel S-MP-C eller S-MP-C-L.

Det skulle emellertid ställa partierna inför en väldigt prekär situation, och möjligen en svekdebatt, då de måste övertyga både sina gräsrotter och väljare om nödvändigheten av en bred regeringskoalition tillsammans med forna antagonister, och behovet av att överge den förutsägbarhet inom politiken som blockpolitiken innebär.

Snart får vi veta svaret.

Tabell 1. Vem vill regera med vem?

Parti	Rödgrön regering	Alliansregering	Blocköverskridande regering
	Ja, regering tillsammans med S och MP	Nej/ Ej blockerande om allianspartierna är större än de rödgröna partierna	Ej blockerande, förutom mot SD
	Ja, regering tillsammans med S		Ja, främst med C och L
			Ja, inte SD
	Nej	Ja, utan stöd av SD	Ja, inte SD
	Nej	Ja, utan stöd av SD	Ja, inte SD
	Nej	Ja, otydlighet om passivt stöd av SD	
	Nej	Ja, med passivt stöd av SD	
	Nej (om miljöpartiet eller/och vänsterpartiet ingår)	Ja, under vissa villkor (gällande migrationspolitiken)	Ja, vill samarbeta med M och KD

Kommentarer: Tom ruta = Ingen information;

Ej blockerande = lägger ner sina röster i statsministeromröstningen för att släppa fram ett regeringsalternativ.